

'Vaar naar diep water en gooi jullie netten uit'

(Lc 5,4)

**Samen op weg naar een missionaire
en synodale kerkgemeenschap
in het bisdom Gent**

**'Vaar naar diep water en
gooi jullie netten uit'** (Lc 5,4)

© 2026 Bisdom Gent

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd
of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de verantwoordelijke uitgever.

Verantwoordelijke uitgever: VZW Bisdom Gent
Auteur: Beleidsploeg bisdom Gent
Vormgeving: Michael Moras – Da's Straf!
Coverbeeld en illustraties binnenwerk gegenereerd met Open AI

Inhoudstafel

Ter inleiding	4-5
Visie: op zoek naar nieuwe adem voor onze kerkgemeenschap	6-11
Van overleven naar geloofsvreugde	7
De bril van de nieuwkomer	8
Vier beleidsoriëntaties als wegwijzers	8-11
1. Synodale cultuur: samen op weg	8-9
2. Diaconie: een dienende Kerk	9
3. Plekken van stilte, bezinning, schoonheid en verdieping van spiritueel leven	10
4. Parochie als levende gemeenschap	10-11
Verzamelde suggesties en actiepunten	12-21
Synodale cultuur: samen op weg	13-15
Welke vorming is er nodig?	13-14
Synodaliteit in de praktijk	14-15
Diaconie: een dienende Kerk	15-16
Mogelijke concrete actiepunten	15-16
Plekken van stilte, bezinning, schoonheid en verdieping van spiritueel leven	17-19
Zorg voor kerkgebouwen als plekken van stilte, bezinning en schoonheid	17-18
Initiatieven van gebed en cultuur	18-19
Aanbod van geloofsverdieping voor hedendaagse zoekers	19
Parochie als levende gemeenschap	20-21
Een onderscheidingstraject voor de vorming van parochiekernen	20
Intensieve samenwerking binnen het dekenaat	21
In gesprek gaan om samen te onderscheiden	22-27
Handreiking voor een Gesprek in de Geest	24-25
Het verloop van het Gesprek in de Geest	24
Een suggestie om de tijd van stil gebed in te leiden	25
Mogelijke Bijbelteksten bij een gesprek in de Geest	25
Werkvragen bij de vier thema's	25-27

Ter inleiding

Op **27 oktober 2024** werd de tweede sessie afgesloten van de Bisschoppensynode in Rome rond het thema ‘*Voor een synodale Kerk: gemeenschap, participatie, zending*’. Het was de afronding van een proces dat paus Franciscus in oktober 2021 heeft opgestart. Hij wilde de wereldwijde Kerk oproepen om te onderscheiden wat er vandaag nodig is om trouw te zijn aan de zending die Jezus Christus haar heeft toevertrouwd. En hij wilde uitdrukkelijk de betrokkenheid van alle gedoopten bij die zending bevorderen. Het slotdocument van de synode bundelt de ideeën en aanbevelingen die in verschillende fasen van overleg werden verzameld. De uitdaging is nu om ze te integreren in het concrete leven van de Kerk.

“De uitdaging is nu om de verzamelde ideeën en aanbevelingen te integreren in het concrete leven van de Kerk.”

In ons bisdom formuleerde de pastorale raad (een gemengde groep van geëngageerde gelovigen die de bisschop advies geven over het pastorale beleid) in **mei 2024** vier adviezen aan bisschop Lode Van Hecke, rond de thema’s:

1. de toekomst van de parochies
2. de invoering van een synodale manier van werken
3. de diaconie aan de zwaksten
4. de zorg voor plekken van stilte, bezinning en schoonheid en de verdieping van spiritueel leven

Deze adviezen werden tussen mei 2024 en februari 2026 in verschillende overlegorganen ter bespreking voorgelegd en aangevuld met concrete voorstellen en actiepunten. Inmiddels zijn het ‘beleidsoriëntaties’ geworden. Hoewel ze verder gesprek en aanpassing niet uitsluiten, zijn ze tegelijk richtinggevend voor toekomstige pastorale en beleidskeuzes. De volledige teksten ervan zijn beschikbaar via de website van het bisdom Gent.

Het *Algemeen Secretariaat van de Synode* in Rome vraagt dat er in elk bisdom tegen de zomer van 2027 een samenkomst gehouden wordt om een stand van zaken op te maken over het synodaal proces en te evalueren of en waar er vooruitgang is geboekt. In ons bisdom organiseren we deze samenkomst op Pinkstermaandag **17 mei 2027**.

Deze brochure wil een hulp zijn om het gesprek over de vier thema's met een ruimere groep verder te zetten en de geplande diocesane samenkomst voor te bereiden. We nodigen alle geïnteresseerden uit om met zoveel mogelijk mensen in gesprek te gaan over de verzamelde suggesties. Het hoofddoel is: onderscheiden hoe onze kerkgemeenschappen meer missionair en synodaal kunnen worden en wat daarvoor nodig is. We willen daarbij de grondhoudingen van een synodale cultuur verder inoefenen.

In een eerste deel bieden we een korte **synthese van de visie** die rond de vier thema's werd ontwikkeld. Daarna volgt per thema een overzicht van de **verzamelde suggesties en actiepunten**. In een derde deeltje bieden we een **handreiking** om hierover **gesprekken** te organiseren.

Dit alles is een uitnodiging tot gesprek én tot actie. Natuurlijk hoeft niet alles tegelijk, en niet alles zal overal op dezelfde manier tot stand komen. Wat wel van belang is: dat we als kerkgemeenschap de boodschap van het Evangelie beluisteren, proberen te onderscheiden wat Gods Geest vandaag van ons vraagt en met vrijmoedigheid keuzes durven maken voor de toekomst.

*De tijdelijke beleidsploeg van het bisdom Gent,
22 mei 2026*

© Bisdom Gent – Bobjeclief

© Bisdom Gent – Frank Bahn Müller

© Bedevaarten Bisdom Gent – Marc Vandersmissen

© Barbara Mertens

Visie: op zoek naar nieuwe adem voor onze kerkgemeenschap

De toekomst van de kerkgemeenschap in ons bisdom vraagt om nieuwe keuzes. Waarom?

Van overleven naar geloofsvreugde

We stellen vast dat steeds minder vrijwilligers en vrijgestelden in de parochies steeds meer op hun schouders nemen. Dat het Evangelie een zaak is van leerlingchap, van vreugde, van hoop en ‘volheid van leven’ (Joh 10,10) komt zo sterk onder druk: het risico op uitputting en ontmoediging is vandaag reëel. Dat we moeten overleven in plaats van te leven, dat we noodgedwongen meesters zijn geworden in het beheren van de schaarste, is een (te) hoge prijs voor wat slechts één gestalte van kerkzijn is: ‘in elke woonkern een parochie’. Deze vorm heeft lange tijd gewerkt, maar beantwoordt niet meer aan de uitdagingen van deze tijd. Als we het welzijn en de geloofsvreugde van alle medewerkers ernstig willen nemen, is er verandering nodig.

Bovendien verhindert een dergelijke bodembedekkende parochiepastoraal vandaag een missionaire dynamiek. Als de Kerk overal wil zijn, wordt ze onzichtbaar. Ze moet érgens durven zijn (en elders dus niet) om mensen kwaliteitsvol te kunnen verwelkomen en op een concrete manier het christelijk geloof te laten proeven in al zijn rijkdom. Paus Franciscus riep daarom van bij het begin van zijn pontificaat op tot een missionaire keuze waarbij we gebruiken, levensstijlen, werkroosters en kerkelijke structuren omvormen (EG 27) zodat ze **de ontmoeting met Christus mogelijk maken**. Dát is uiteindelijk de bestaansreden van de Kerk.

We worden uitgenodigd om over te stappen van een ‘pastoraal van het overleven’ naar een ‘missionaire pastoraal’. Het is duidelijk dat in de toekomst niet alle huidige kerkplekken en parochies zullen blijven bestaan: dit is niet nodig en ook niet wenselijk. Het komt erop aan om dit niet te zien als een mislukking.

“De ontmoeting met Christus mogelijk maken: dát is uiteindelijk de bestaansreden van de Kerk.”

De bril van de nieuwkomer

Bij die omslag zetten we best de bril op van een nieuwkomer: iemand die interesse heeft om het christelijk geloof en de Kerk in hun verschillende aspecten te leren kennen en die daarin stappen wil zetten. Deze mensen zijn niet fictief, ze bestaan. Er zijn catechumenen en ook zoekende jongeren en jonge gezinnen. Het is onze verantwoordelijkheid als kerkgemeenschap om deze mensen niet alleen te laten met hun spirituele vragen, maar hen plaatsen voor te stellen waar ze welkom geheten worden en op een realistische wijze het geloof en de kerkgemeenschap kunnen leren kennen. Enkel een liturgisch aanbod volstaat daarbij niet.

© Bisdome Gent – Frank Bahnmüller

Als we de beweging naar vitale kernen niet maken, dooft alles uit. Als we het gros van onze tijd en energie blijven steken in onderhoud, dienstverlening en afronden, sluiten we wegen af voor jongeren, jonge gezinnen en nieuwkomers of catechumenen.

Aan hen zijn we het verplicht onze krachten te bundelen.

Vier beleidsoriëntaties als wegwijzers

1. Synodale cultuur: samen op weg

Het gaat in synodaliteit niet zomaar om een ‘meer democratische manier van besluitvorming’ in de Kerk, maar om de Kerk die ‘samen op weg’ wil gaan om te onderscheiden hoe ze in haar zending vandaag trouw kan zijn aan wat God van haar vraagt. Dit krijgt gestalte in een procesmatige manier van werken waarbij men **samenkomt**, naar elkaar **luistert**, met elkaar in **gesprek** gaat en tot **gemeenschappelijke onderscheiding** komt, met het oog op het bereiken van een **beslissing** met consensus. Synodaal werken begint dus bij luisteren, dat wil zeggen: ruimte geven aan de stem van de Geest en aan de stem van iedere mens. Daarbij mogen verschillen benoemd worden zonder te polariseren. Vrijmoedig spreken maakt de dialoog vruchtbaar.

*“Ruimte geven aan de stem van de Geest
en aan de stem van iedere mens.”*

Een synodale cultuur vraagt een **leiderschapsstijl** die duurzaam, gedeeld en verbindend is. Synodaal leiderschap vraagt dat moderatoren en verantwoordelijken gesprekken begeleiden zonder te domineren of vooraf beslissingen op te leggen. Synodaal werken veronderstelt ook een cultuur van wederzijdse **verantwoording** ('accountability') en regelmatige **evaluatie**, zowel persoonlijk als procesmatig.

Synodale processen bewerken verbinding en **eenheid**, maar eenheid betekent geen strikte uniformiteit. Wat op de ene plek of in een bepaalde situatie mogelijk is, is elders niet per se de goede weg. Het is belangrijk om te luisteren naar en rekening te houden met de lokale context. Concreet en plaatselijk onderscheiden wat er nodig is, gebeurt echter ook in trouw aan de zending van de Kerk en aan het Evangelie en het moet samengaan met openheid naar en verbinding met de bredere context (het bisdom, de wereldkerk).

"Diaconie mag geen eiland zijn."

2. Diaconie: een dienende Kerk

Diaconie zou **geen optie** mogen zijn. Het is een **wezenlijk element** dat de geloofsgemeenschap opbouwt en samenhangt met de profetische zending van de gedoopten. De pastorale raad vroeg dat de concrete diaconie aan de zwaksten het beleid op alle niveaus oriënteert. Dat vraagt keuzes, en een ernstig zoeken naar hoe de geloofsgemeenschap opgebouwd kan worden met mensen in armoede en in posities van uitsluiting en isolement.

Diaconie mag **geen eiland** zijn. Het is een uitdaging om diaconale initiatieven te **verbinden** met de liturgie op zondag en met de catechese. Er is bijzondere aandacht nodig voor het onthaal in de gemeenschap op zondag van nieuwkomers, mensen met een migratieachtergrond, ouders met jonge kinderen. Gastvrijheid is een sterk signaal van een dienende Kerk. De '*diaconie ad intra*' – de onderlinge zorg binnen de gemeenschap – is het eerste getuigenis: 'Zie hoe ze elkaar liefhebben'.

Het is belangrijk om vanuit de parochie verbinding te zoeken met lokale woonzorgcentra, andere zorgvoorzieningen en ook niet-kerkelijke initiatieven (de zgn. ketenzorg of duurzame zorg). Ook de zorg voor de leefbaarheid van de schepping (Eco-kerk) verdient meer aandacht, evenals psychische kwetsbaarheid, in het bijzonder bij jongeren.

© Bisdom Gent – Daina De Saedeleer

3. Plekken van stilte, bezinning, schoonheid en verdieping van spiritueel leven

In een heel snelle en drukke maatschappij is er nood aan plekken (kerkgebouwen en andere) waar mensen stilte, bezinning en schoonheid kunnen ontdekken en beleven. Kerken zijn stilteplekken

bij uitstek. **Open kerken** worden verrassend druk bezocht. Een goede inrichting die uitnodigt tot inkeer, onthaal voor wie daar nood aan heeft, mogelijkheid tot het branden van een kaars: dit alles helpt mensen om even op adem te komen.

© Bisdóm Gent – Daina De Saedeleer

Aansluitend hierbij is het voor een missionaire Kerk een grote uitdaging om de werking niet te beperken tot de eigen vertrouwde kring, maar contact te krijgen met mensen die op zoek zijn naar spiritualiteit en verdieping. Hoe kunnen we de groep van **hedendaagse 'zinzoekers'** bereiken? Dit veronderstelt niet alleen plekken van stilte en schoonheid, maar ook gevormde gelovigen die in staat zijn om met aandacht en gratuit naar het verhaal van anderen te luisteren. Er is creativiteit nodig om vanuit de

geloofsgemeenschappen zelf 'naar buiten' te gaan en een aanbod te ontwikkelen van 'geestelijk voedsel' dat rekening houdt met de beginsituatie van de zoekers en tegelijkertijd durft getuigen vanuit het eigen christelijke geloof. Bijzondere aandacht is nodig voor de langzaam maar zeker groeiende groep van **catechumenen**: mensen van heel verschillende leeftijden en achtergronden die om ook heel verschillende motieven de vraag stellen naar het doopsel. Ook al gaat het om kleine aantallen: het is van groot belang om deze mensen gastvrij te onthalen, goed te beluisteren en met vriendschap te begeleiden. Catechumenen kunnen slechts hun plaats vinden in een geloofsgemeenschap als ze begeleid en omringd worden, liefst door een catechist-begeleider, een peter en/of meter en enkele andere gelovigen, bij wie ze terecht kunnen met hun vragen.

"Bijzondere aandacht is nodig voor de groeiende groep catechumenen."

4. Parochie als levende gemeenschap

Als de hierboven genoemde pijlers wezenlijk zijn voor de zending van de Kerk en als we met een open blik naar de werkelijkheid durven kijken, moeten we erkennen dat we deze zending niet meer overal kunnen realiseren. Er zijn plekken waar de krachten ontbreken om de kerntaken van een parochiegemeenschap (verkondiging en catechese, liturgie en diaconie, gemeenschapsopbouw) op een vitale en aansprekende manier op te nemen. Op meerdere plekken is de situatie nu al heel urgent.

Binnen de in 2016 opgerichte 10 dekenaten (met op dit moment 42 parochies) dient de **verzamelbeweging** daarom dringend verdergezet te worden. Waar die beweging al gebeurde, is het voelbaar: de ervaring van het behoren tot een grotere groep van gelovigen doet deugd. Dit trekt ook nieuwe mensen aan.

*"Samenwerking binnen een dekenaat werkt inspirerend
en maakt nieuwe energie vrij."*

Op een aantal plekken is dit duidelijk zichtbaar tijdens de **eucharistie op zondag**, die het kloppende hart is van een katholieke geloofsgemeenschap. Het Tweede Vaticaanse Concilie bevestigde de oude overtuiging dat de eucharistie de Kerk opbouwt, omdat daar Christus op een unieke manier zijn zusters en broeders samenroept. Daar horen ze opnieuw zijn levend Woord en 'herkennen ze Hem bij het breken van het brood' (vgl. Lc 24,35). De eucharistie bouwt natuurlijk niet vanzelf de geloofsgemeenschap op. Dit veronderstelt immers de aanwezigheid van verschillende charisma's (vgl. 1 Kor 12) en concrete randvoorwaarden. De eucharistie zo vieren dat ze ontdekt en ervaren kan worden als een feestelijke ontmoeting met Christus en met elkaar, is een uitdaging voor de komende tijd.

Daarom kregen de parochieploegen op de vormingsdagen in juni 2025 de vraag om **tegen het einde van 2026** een eerlijke en overwogen inschaling te maken van alle kerkplekken, en samen te onderscheiden welke dragende gemeenschap binnen hun parochie kan uitgroeien tot '**parochiekern**': een plaats waar de beste kansen aanwezig zijn om een aansprekende viering van de zondagseucharistie te organiseren en waar voldoende medewerkers zijn om anderen te initiëren in het geloof en in de voorbereiding op de initiatiesacramenten. In die 'parochiekern' hopen we ook jongeren, jonge gezinnen en nieuwkomers het geloof te laten proeven in zijn diverse aspecten: vormen van gebed, liturgie en geloofsverdieping en diaconale initiatieven die niet losstaan van wat er op zondag gebeurt.

© Bisdóm Gent – Delphine Hanssens

De keuze voor een parochiekern zal – gezien de beperktheid van krachten – onvermijdelijk ook betekenen dat men op andere plekken iets moet loslaten. Dit betekent niet dat er in '**zondagskerken**' (met gedurende enkele jaren nog een zondagse eucharistie) en op andere '**kerkplekken**' (zonder zondagse samenkomst) niets meer mogelijk is. Integendeel, het biedt juist een kans om andere vormen van samenkomst te herontdekken. Hopelijk blijven er vele kerken open en zijn er ter plekke christenen die zich tijdens de week engageren voor gezamenlijk en persoonlijk gebed, diaconale initiatieven, menselijke nabijheid, uitvaartliturgie enz.

Dit onderscheidingsproces in verband met de toekomst van de parochies veronderstelt **samenwerking** binnen en tussen parochies. Intensere samenwerking binnen een dekenaat werkt inspirerend en er komt energie vrij: de problemen zijn vaak dezelfde, maar de oplossingen kunnen verrassend anders zijn waardoor men van elkaar kan leren.

Verzamelde suggesties en actiepunten

De volgende suggesties en actiepunten zijn bedoeld als uitnodiging tot reflectie, gesprek en actie. Vanuit het plaatselijke overleg zal hopelijk duidelijker worden welke elementen in praktijk haalbaar zijn en welke prioriteit verdienen.

Synodale cultuur: samen op weg

Een synodale cultuur moet meer en meer zichtbaar worden in de concrete werking van de beleids- en overlegorganen op alle niveaus: diocesaan, dekenaal, parochiaal. Synodaal denken en handelen leer je door te doen. Het vraagt vorming, maar ook veel oefening en geduld.

"Een synodale Kerk groeit waar mensen samen luisteren, onderscheiden en handelen."

Welke vorming is er nodig?

1. Permanente geloofsvorming voor alle gelovigen. Synodaal werken veronderstelt **'geloofszin'** (*sensus fidei*), het intuïtieve vermogen van de gelovigen om aan te voelen wat al dan niet in overeenstemming is met het Evangelie. Gelovigen ontwikkelen deze geloofszin door een diepe verbondenheid met Gods Woord en met de levende Traditie en door actief betrokken te zijn in het leven van de Kerk.
2. Vorming over de eigenlijke betekenis van **'synodaliteit'**: het gaat niet zomaar om democratische besluitvorming, maar om samen op weg gaan en onderscheiden wat God van de Kerk vraagt.
3. Vorming over biddend leren onderscheiden waar en hoe Gods Geest werkzaam is en over de verschillende stappen in een besluitvormingsproces van gemeenschappelijke onderscheiding. Tijdens de synode werd de methode van het **'Gesprek in de Geest'** gebruikt om uit te wisselen over vragen. Die methode verdient verdere bekendmaking en toepassing, in vergaderingen en overlegmomenten in de parochie.

"Bereid vergaderingen goed voor met een bureau dat synodaal werkt."

4. Oefenen in actief luisteren, in vrijmoedig maar respectvol spreken en in verbindend communiceren. Kerknet biedt een gratis digitale cursus '**Luistervaardigheden**' aan (www.kerknet.be/kerknet-academie).
5. Vorming voor **moderatoren** van groepen en pastorale verantwoordelijken: een goede moderator is belangrijk voor de kwaliteit van een uitwisseling in groep. Wordt iedereen beluisterd? Wordt iedereen aangemoedigd om te spreken? Schept de moderator een klimaat van innerlijke vrijheid om te spreken?

Synodaliteit in praktijk:

1. Probeer in de **parochieploeg**, de **dekenale ploeg** en andere organen een synodale manier van werken te integreren, met tijd voor gebed, reflectie en uitwisseling.
2. Het **parochiaal beraad** is bedoeld als een kans tot een bredere consultatie over bepaalde pastorale situaties of te maken keuzes. Belangrijk hierbij is een heldere formulering van de vraag of het onderwerp waarover men tot een beslissing wil komen en van de verschillende bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het veronderstelt ook aandacht voor transparantie en voor verantwoording en evaluatie in de opvolging van beslissingen.
3. Er wordt aan de vrijgestelden in de parochies gevraagd om een regelmatig praktisch **werkoverleg** te organiseren, om zo de collegialiteit en de samenwerking te bevorderen.
4. Opvolging van de **functioneringsgesprekken** voor alle vrijgestelden. Van allen wordt verwacht dat zij open staan voor feedback en bereid zijn om verantwoording af te leggen over hun diensttaak.
5. Vermeld bij vergaderingen duidelijk **in welke fase** je zit: luisteren, onderscheiden, beslissen, communiceren of evalueren. Dit helpt om juiste verwachtingen te scheppen.
6. Bereid **vergaderingen** goed voor via een bureau dat op zich ook synodaal werkt: betrek tijdig ieder bij het opstellen van de agenda. Zorg voor duidelijke verslaggeving: markeer beslissingen, voeg een to-do-lijst en taakverdeling toe.

© Bisdome Gent

7. **Evalueer** regelmatig, zowel persoonlijk als procesmatig. Zo ontstaat een circulair proces van continu verbeteren.
8. Maak gebruik van de **Gezondheidsscan** voor *parochieploegen* (info via vorming.gent@ccv.be) om de werking van de parochieploeg te evalueren.
9. Ook op het vlak van financieel beheer is er nood aan transparantie, verantwoording en evaluatie. Openheid in communicatie en **financiële transparantie** kunnen het vertrouwen binnen de gemeenschap en naar de samenleving toe versterken. Parochies en kerkfabrieken worden aangemoedigd om jaarlijks verslag te brengen aan de gelovigen over inkomsten en uitgaven. Dit kan het besef doen groeien van medeverantwoordelijkheid van allen voor de goede werking van de geloofsgemeenschap.
10. Vanuit de parochies **verbinding zoeken** met verschillende middens en organisaties in de eigen omgeving (scholen, WZC, gevangenissen, jeugdbewegingen, verenigingen, sociale initiatieven ...). Zeker voor diaconale initiatieven is samenwerking met sociale organisaties en maatschappelijk erkende diensten een verrijking. Op een aantal plekken zijn daar goede ervaringen mee en is het resultaat een goede verstandhouding en wederzijdse waardering tussen de geloofsgemeenschap en de burgerlijke overheden.

Diaconie: een dienende Kerk

Diaconie heeft te maken met concrete daden van naastenliefde, maar ook met bewustmaking en structurele inzet voor rechtvaardigheid en solidariteit.

Mogelijke concrete actiepunten:

Verschillende bestaande diocesane initiatieven zijn te weinig bekend en toegankelijk, zoals het Crisisfonds, *Community Sponsorship*, projectnummers via Caritas Hulpbetoon, de mogelijkheid van dekenale diaconale medewerkers, ... We zetten in op een betere bekendmaking van deze verschillende initiatieven.

1. De oprichting van parochiale of dekenale **Caritas-afdelingen** vanuit het beleid ondersteunen en begeleiden.
2. Opvolging van het engagement van parochies in verband met de opvang en begeleiding van **vluchtelingen** vanuit het bisdom.
3. Er is nood aan betaalbare huisvesting voor mensen in nood. Onderzoeken hoe diocesaan, dekenaal of parochiaal **patrimonium** meer ingezet kan worden voor diaconale doeleinden.
4. Ketenzorg of **duurzame zorg**: verbinding maken met lokale WZC en ander zorgvoorzieningen.
5. Contacten verzorgen met **partnerorganisaties** (Welzijnszorg, Broederlijk Delen, Samana, ...)

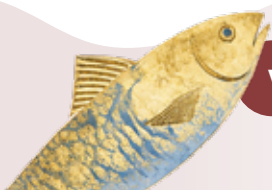
6. Op de plaatsen waar er een **'onthaalwerkgroep'** bestaat, levert dit goede vruchten op. Het gaat om meer dan 'dag' zeggen aan de kerkpoort. Het gaat ook om aandacht voor iemand van de gemeenschap die er plots niet is, huisbezoek bij nieuwkomers, begeleiden en doorverwijzen van mensen naar hulp (gemeentelijk, diaconale initiatieven, ...)
7. De aandacht voor de leefbaarheid van de schepping zou geen niche mogen zijn. Vele jongeren zijn er erg gevoelig voor. Hoe de aanbevelingen vanuit **Ecokerk** bekend maken en ondersteunen?
8. Ook spiritualiteit bij kwetsbare personen (kwetsbare jongeren, mensen met een beperking, armen...) is een 'diaconaal' aanbod vanuit de Kerk: **'zin' (om te leven)** aanbieden is even cruciaal als brood. Hoe kunnen we scholen, jeugdbewegingen en jeugdhulp hierbij ondersteunen?
9. Herontdekken van de oorspronkelijke betekenis van de **collecte**. Die is niet alleen bedoeld voor het onderhoud van het kerkgebouw, maar ook uitdrukking van het engagement van de geloofsgemeenschap voor lokale noden, bijvoorbeeld de ondersteuning van een gezin in nood.
10. Herontdekken van de onderlinge **fraterniteit**. Bijvoorbeeld: hoe ervoor zorgen dat wie niet goed te been is, in de kerk geraakt? Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de herschikking van zondagsvieringen.
11. **Diaconale medewerkers** in een eredienststatuut: zoeken naar geschikte kandidaten.
12. De **diakens** hebben een eigen rol binnen de kerkgemeenschap: naast de concrete initiatieven die ze opnemen, herinneren ze met hun persoon alle gelovigen aan het belang van de dienstbaarheid. Ze zijn geroepen om de diaconie en caritas (zorg) op de voorgrond te houden. Aandacht voor hun deelname in de parochieploeg en/of dekenale ploeg. Als er geen diaken is: is iemand anders 'antenne' voor het domein van de diaconie? Durven we mogelijke geschikte kandidaten voor het diaconaat aanspreken?

© Katrien Van Vaerenbergh

"Het gaat om meer dan 'dag' zeggen aan de kerkpoort: aandacht hebben voor wie ontbreekt, nieuwkomers begeleiden en mensen in nood ondersteunen."

Plekken van stilte, bezinning, schoonheid en verdieping van spiritueel leven

Kerkgebouwen blijven belangrijke herkenningspunten voor de samenleving. Er is zorg nodig voor het materiële onderhoud en de inrichting, maar evenzeer voor een aanbod van activiteiten die mensen kunnen ondersteunen in hun gelovig en spiritueel zoeken.

Zorg voor kerkgebouwen als plekken van stilte, bezinning en schoonheid

1. De oproep om kerken **open en toegankelijk** te houden, klinkt luid: open kerken worden verrassend druk bezocht. Nodig zijn:
 - een goede inrichting (aansprekend liturgisch centrum, stoelschikking), met zo mogelijk een duidelijk afgebakende gebedsruimte of kapel binnen de kerk, met een kaarsenstand, intentieboek, gebedskaartjes ...;
 - goede verlichting die de architectuur en de belangrijkste kunstwerken tot hun recht laat komen;
 - een goed geluidsinstallatie, voor passende muziek (zacht, ingetogen en zorgvuldig gekozen, bijvoorbeeld Taizé of gregoriaans);
 - wegnemen van storende elementen (rommel, affiches, opslagmateriaal in biechtstoelen of doopkapellen) en zoeken naar authentieke schoonheid die uitnodigt tot verstillen en inkeer;
 - heldere communicatie over de openingsuren en initiatieven, aan de kerkdeur, op de parochiewebsite en sociale media.

“Open kerken worden verrassend druk bezocht: plekken van stilte, schoonheid en verstillen blijven mensen aantrekken.”

© Unsplash

© Zrs Bernardinnen

© Kamino Gent – Koen Vandenbossche

"Open kerken laten mensen even op adem komen dankzij stilte, schoonheid en een luisterend oor."

2. Bij kerkraden leeft de zorg voor de **veiligheid** en bescherming van kostbaar roerend goed tegen vandalisme en diefstal. Er bestaan ondertussen verschillende goede beveiligings-systemen. Voor advies in dit verband kan men een beroep doen op de *VZW Parcum*.
3. Een open kerk veronderstelt liefst ook enkele **onthaaltvrijwilligers**, die bezoekers kunnen onthalen en beluisteren. Het is op vele plaatsen niet vanzelfsprekend om voldoende onthaaltvrijwilligers te vinden. Kunnen we zoeken naar creatieve oplossingen? (Bijv. Whatsapp-groep van de vrijwilligers, die elk één dag per week de kerk openen en sluiten, of bureau van een parochie-assistent in de kerk).
4. De *vzw Open Kerken* reikt ondersteuning aan om de aandacht van bezoekers te richten op waardevolle historische **kunstwerken** in het kerkgebouw. Er bestaan ook hier en daar lokale initiatieven. Nuttig zijn: een eenvoudige brochure met artistieke en spirituele duiding van aanwezige kunstwerken en korte duiding bij schilderijen, beelden of glasramen. Naargelang de liturgische tijd kunnen andere elementen in het kerkgebouw in de kijker worden gezet (kruisweg in de veertigdagentijd, beeld van Maria in mei, ...). Er zijn ook hedendaagse religieuze kunstenaars: krijgen zij kansen?
5. Ook in scholen, zorgvoorzieningen en kloosters bieden een **open kapel of stille ruimte** pastorale kansen (gebedskaartjes, intentieboek, ...). Ook hier zijn schoonheid, stilte, muziek en een luisterend oor eenvoudige wegen om mensen even op adem te laten komen.

Initiatieven van gebed en cultuur

6. Kerken zijn gebouwd voor gebed en liturgie. Tijdens de week kunnen eenvoudige vormen van gezamenlijk gebed plaatsvinden: Taizé-gebed, aanbidding, rozenkrans, gezamenlijk stil gebed, getijdengebed op marktdag ... Het helpt mensen te ontdekken dat de **liturgie ruimer is dan de eucharistieviering**. Deze vormen van gebed zijn misschien net belangrijk op die plaatsen waar er tijdens het weekend geen eucharistie gevierd kan worden.

© VZW Licht

© CCV in het bisdom Gent – Firmin De Maitre

7. Ook tijdelijke tentoonstellingen, concerten of andere passende **culturele activiteiten** kunnen helpen om de plaatselijke vrijwilligers te motiveren om hun engagement voor het kerkgebouw niet op te geven. Enkele goede voorbeelden: *Nightfever* tijdens de kerstmarkt; de inrichting van een ‘herinneringstent’, met foto’s van overledenen, ter gelegenheid van ‘Loop tegen kanker’. Kan er meer gebeuren met zijkapellen, die ingericht worden volgens een thema, een rouwhoek bijvoorbeeld?

Aanbod van geloofsverdieping voor hedendaagse zoekers

8. Voor de jongere generatie speelt de **digitale wereld** een belangrijke rol in hun tijdsbesteding en vorming. Velen zoeken daar antwoorden op hun levensvragen. Geloofsgemeenschappen doen er goed aan om hun aanwezigheid ook op het internet zichtbaar te maken en daar iets te laten proeven van de relevantie en actualiteit van het christelijke geloof. Zijn de websites van onze parochies uitnodigend genoeg? Bieden ze naast praktische info ook een inhoudelijk getuigenis? Kunnen we jonge ‘digital natives’ aanspreken die willen helpen om te werken aan digitale aanwezigheid?
9. Ons bisdom heeft een breed **vormingsaanbod rond spiritualiteit, gebed en geloof**: theologische vorming aan het HDGI, School voor geloofsverdieping, Bach en Bijbel, Bijbels leerhuis, Leerhuis van de kerkvaders, aanbod van geestelijke begeleiding, begeleide gebedstrajecten, spiritualiteitsdagen, gezinsvakanties Daarnaast is er ook een uitgebreid aanbod in bezinningscentra zoals de Oude Abdij van Drongen, Het Rustpunt, de Clemenspoort, de Christelijke meditatiegroep in Waasmunster of de verschillende bedevaartsplaatsen in ons bisdom. Maken we dit aanbod ook plaatselijk bekend en spreken we mogelijke geïnteresseerden aan?
10. Er is nood aan gelovigen die bekwaam zijn om **catechumenen** en andere nieuwkomers te begeleiden in hun zoektocht naar het geloof. Spreken we daarvoor mensen aan en helpen we hen om zichzelf verder te vormen?
11. Welke initiatieven van **gezinspastoraal** kunnen er gebeuren op het vlak van de parochie of het dekenaat? Een wandeling met picknick en ontmoeting, een gezinsgroep, ...

© Bisdom Gent – Daina De Saedeleer

“Er is nood aan gelovigen die bekwaam zijn om nieuwkomers te begeleiden.”

Parochie als levende gemeenschap

Een onderscheidingstraject voor de vorming van parochiekernen

De parochieploegen kregen in juni 2025 de vraag om **tegen het einde van 2026** te onderscheiden welke dragende gemeenschap in de parochie de **parochiekern** kan worden: waar zullen op middellange termijn de zondagseucharistie, de initiatiepastoraal (doop, eerste communie, vormsel) en het grootste deel van de vorming gebeuren? Daarvoor is een inschaling nodig van de sterke en zwakke punten van de verschillende kerkplekken. Men kan daarbij steunen op het reeds

geleverde werk bij het opstellen van de pastorale plannen en kerkenbeleidsplannen. Dit proces vraagt ook bredere communicatie over de te maken keuzes op middellange termijn en de visie op de zending van de Kerk. We moeten aan mensen uitleggen waarom het urgent is de krachten te bundelen, en wat de positieve bedoeling daarvan is.

Op middellange termijn (2-4 jaar) is het een uitdaging om de **gelovigen van andere kerkplekken geleidelijk naar deze parochiekern toe te leiden** en hen daar te helpen thuiskomen. Occasionele gezamenlijke vieringen (op een patroonsfeest, in de Goede Week ...) kunnen stappen in die richting zijn. Wanneer mensen (opnieuw) de vreugde kunnen ontdekken om met een grotere groep samen te

komen, kan dit de pijn om wat niet meer mogelijk is, verzachten. Een aantal kerkplekken zullen verdwijnen als kerk met een viering op zondag, maar kunnen een andere rol blijven spelen als plaatsen voor weekdageucharistie, gezamenlijk gebed, open kerk als stilteplek, diaconale initiatieven, viering van uitvaarten ... De verdere toekomst van deze kerkplekken hangt af van het pastoraal plan en kerkenbeleidsplan en van de draagkracht om de kerk open te houden.

Het diocesane beleid wil geen strikte timing en structuur opdringen voor alle parochies tegelijk, maar zal wel elke evolutie ondersteunen in de richting van wat hierboven is geschetst, want de krachtenbundeling door samenwerking is overal dringend en noodzakelijk.

“De toekomst van de Kerk vraagt om krachtenbundeling: kleinere gemeenschappen verbinden rond sterke parochiekernen waar geloof kan groeien en gedragen worden.”

“De sleutel is samenwerken: de uitdagingen zijn te talrijk om ze voor iedere parochie apart te behartigen.”

Intensieve samenwerking binnen het dekenaat

De sleutel is samenwerken. De uitdagingen zijn te talrijk om ze voor iedere parochie apart te behartigen.

Concrete mogelijke stappen:

1. Regelmatig dekenaal **werkoverleg** voor vrijgestelden (priesters, diakens, parochie-assistenten, finacoren).
2. Gedeeltelijke **gezamenlijke vergaderingen** van de parochieploegen. Dit bevordert uitwisseling, inspireert en geeft energie. Men kan leren van elkaars successen en mislukkingen.
3. Gemengde **dekenale werkgroepen** voor specifieke thema's waarvoor op de afzonderlijke parochies de kracht ontbreekt (catechese rond huwelijk of doop, jongerenwerking, diaconie, communicatie, ...)
4. **Verbinding** zoeken met pastores in zorginstellingen, met katholieke scholen en met groepen of initiatieven die ontstaan voor samenwerking met de geloofsgemeenschappen.
5. **Bundelen van administratieve en financiële taken** op dekenaal niveau, met behoud van de subsidiariteit van het pastorale beheer.
6. Er werd in januari 2026 een nieuwe Stichting opgericht, onder de naam '**Decani**'. Zij wil plaatselijke vzw's ondersteuning en advies bieden voor het beheer van het eigen patrimonium en helpen zoeken hoe de onroerende goederen de pastoraal ten goede kunnen komen.
7. Ten slotte: samenwerking is niet louter operationeel, maar ook spiritueel. Het vertrekt vanuit de bereidheid om samen Kerk te vormen, ook in veranderende situaties. Er is nood aan meer gedragen samenkomsten waar ook **gebed en broederlijkheid** (bijvoorbeeld een gemeenschappelijke maaltijd) een rol krijgen. Momenten van ongedwongen samenzijn scheppen ruimte en vertrouwen, zowel parochiaal als dekenaal.

© Bisdome Gent – Bobjeetief

© Bisdome Gent – Bobjeetief

In gesprek gaan om samen te onderscheiden

"We suggereren om vier beraden te organiseren rond de vier thema's."

Hoe op een synodale wijze in gesprek gaan over de vier genoemde thema's? De concrete vorm zal afhangen van de grootte en eigenheid van de groep, die kleiner kan zijn of ook vrij breed. We denken aan de parochieploegen en dekenale ploegen, aan de vrijgestelden van een bepaalde parochie, maar ook aan alle vrijwilligers die geëngageerd zijn in catechese, diaconie of liturgie. Nog anders zal het gesprek verlopen bij een parochiaal of dekenaal beraad waar alle geïnteresseerden uitgenodigd worden.

Het Slotdocument van de synode vindt het belangrijk om bij een proces van onderscheiding 'ervoor te zorgen dat alle deelnemers daadwerkelijk toegang hebben tot de relevante informatie, zodat zij hun mening met kennis van zaken kunnen formuleren' (nr. 93). Het is dus belangrijk dat alle deelnemers goed geïnformeerd worden over het onderwerp en de bedoeling van het gesprek, maar ook over wat er vervolgens met de resultaten zal gebeuren.

We suggereren om vier beraden te organiseren rond de vier thema's, in de volgorde zoals ze hierboven werden behandeld. Zo'n ontmoeting (we rekenen op een samenkomst van ongeveer 2,5 uur) kan verlopen in **drie momenten**:

1. Een **inleiding** met een korte voorstelling van de algemene visie (zie deel I) en van de suggesties en actiepunten bij het gekozen thema (zie deel II). Het helpt als iedereen de inhoud van de brochure vooraf heeft kunnen lezen. Dit veronderstelt dat de tekst tijdig is gedeeld en dat mensen gemotiveerd werden om deze te verkennen. De inleider schetst ook de bedoeling van het gesprek, stelt de gebruikte methode voor en nodigt uit tot een open houding (ong. 30 minuten).
2. Een uitwisseling volgens de methode van het **Gesprek in de Geest**, waarin eerst tijd genomen wordt om in een sfeer van gebed een Bijbeltekst te beluisteren en te laten spreken. De deelnemers krijgen daarbij een **gebedsblad** met de Bijbeltekst en hulpvragen (ong. 60 minuten).
3. Na de afronding van het **Gesprek in de Geest** kan er een **uitwisseling** plaats vinden rond een aantal van de voorgestelde werkvragen bij het gekozen thema (ong. 60 minuten).

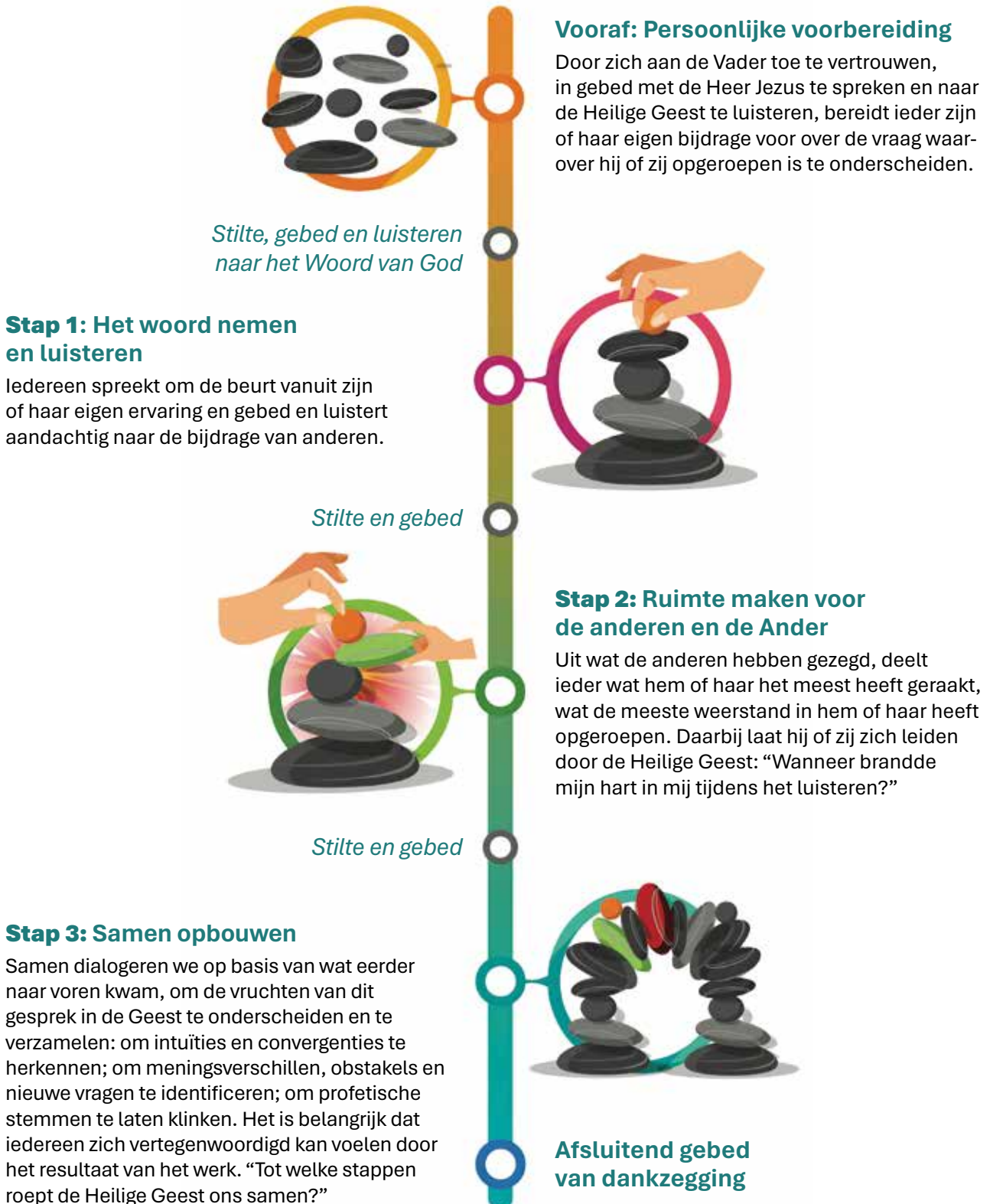
Om de diocesane samenkomst van **17 mei 2027** voor te bereiden, is het goed om de voornaamste ideeën of prioriteiten die in de uitwisseling naar boven kwamen, te verzamelen. De **schriftelijke neerslag** dient accuraat te gebeuren en wordt liefst nagelezen door enkele deelnemers. Echo's en getuigenissen vanuit de gesprekken zijn heel welkom op het emailadres: **synodaalbureau@bisdomgent.be**

Handreiking voor een Gesprek in de Geest

Het verloop van het Gesprek in de Geest

Het Gesprek in de Geest is de gesprekswijze die in de synodale Kerk wordt aanbevolen.

Het bestaat uit **3 stappen**:

Een suggestie om de tijd van stil gebed in te leiden

Gebed voor aanvang

De moderator leest voor, waarna een moment van stilte volgt:

‘Jezus zei tegen de apostelen: ‘Komen jullie apart en rust een beetje uit.’ (Mc 6,31)

Heer God, wij komen samen als mensen die geroepen zijn om uw Kerk gestalte te geven in deze tijd en op deze plek. Wij bidden om de gave van de Heilige Geest: om luisterende harten, om de moed om vrijmoedig te spreken, en om de wijsheid om samen te onderscheiden wat Gij van ons vraagt. Door Christus, onze Heer.

Mogelijke Bijbelteksten bij een Gesprek in de Geest

Op de website van het bisdom Gent vind je gebedsbladen voor de deelnemers aan het gesprek, met Bijbelteksten en hulpvragen.

Synodale cultuur: samen op weg

1 Kor 12, 12-27: het ene lichaam en de verschillende ledematen

Joh 14, 23-29: ‘De heilige Geest zal jullie verder in alles onderrichten’

Diaconie: een dienende Kerk

Joh 13, 1-17: de voetwassing

Jak 2, 14-18: geen geloof zonder daden

Plekken van stilte, bezinning, schoonheid en verdieping van spiritueel leven

Mt 14, 13-21: Jezus geeft vijfduizend mensen te eten

Kol 3, 12-17: ‘Laat het woord van Christus in volle rijkdom onder u wonen’

Parochie als levende gemeenschap

Lc 5, 1-11: de roeping van enkele vissers

Ez 47, 1-12: de waterstroom vanuit de tempel brengt vruchtbaarheid

© Geert Faes

Werkvragen bij de vier thema's

Synodale cultuur: samen op weg

- V1** Hoe synodaal werken wij al in onze parochie of dekenaat? Wanneer luisteren wij echt naar elkaar – ook naar de stemmen die minder luid klinken? *Denk aan concrete situaties: vergaderingen, beslissingen, omgang met conflict of verschil van mening.*
- V2** Welke stappen in het synodale proces – luisteren, onderscheiden, beslissen, communiceren, evalueren – verlopen goed bij ons? Waar knelt het nog?
Neem de vijf stappen apart door. Noteer zowel wat werkt als wat moeilijk loopt.
- V3** Welke stemmen worden in onze gemeenschap te weinig gehoord? Denk aan vrouwen, jongeren, mensen in kwetsbare situaties, nieuwkomers.
Wat zou nodig zijn om die stemmen meer een plaats te geven?
- V4** Hoe leggen wij verantwoording af ('accountability') aan elkaar en aan de bredere gemeenschap? Ervaren wij dat als bevrijdend of als bedreigend?
Accountability gaat in twee richtingen en is een teken van onderling vertrouwen.
- V5** In welke praktische zin kunnen wij al één stap zetten om onze vergadercultuur synodaler te maken? (Bijv. bewust de fase van het gesprek benoemen, meer stilte inlassen, afwisseling van spreken en luisteren.) *Formuleer iets concreets dat we volgende vergadering al anders doen.*
- V6** Hoe en waar hebben we contact met christenen van andere kerken en hoe zou dit contact intenser kunnen worden met het oog op een wederzijds leren en op samenwerking (bijvoorbeeld viering in de gebedsweek of rond Pinksteren, ...)?

Diaconie: een dienende Kerk

- V7** Wat zijn in onze buurt of parochie de grootste noden? Wie zijn de 'kwetsbaarsten' in ons midden? Kennen wij hen? *Denk aan eenzaamheid, armoede, migratieachtergrond, psychische kwetsbaarheid, gebrek aan huisvesting.*
- V8** Hoe is de diaconie momenteel verbonden met onze zondagsviering?
Hoe kunnen we die verbinding versterken?
Concreet: kan de diaconie hoorbaar worden in de voorbeden, de homilie, de mededelingen?
- V9** Welke niet-kerkelijke organisaties of initiatieven zijn in onze buurt actief rond kwetsbaarheid en zorg? Hoe kunnen we samenwerken?
Bijv. wijkwerking, sociale diensten, scholen, zorgvoorzieningen, jeugdhulp.
- V10** Hoe onthalen wij in onze gemeenschap mensen die voor het eerst binnenkomen: nieuwkomers, rouwende mensen, mensen op zoek, mensen met diverse culturele achtergrond?
Gastvrijheid begint al voor de kerkdeur: op de parking, bij binnenkomst, na de viering.
- V11** Op welke manier kan ons patrimonium (kerkgebouwen, zalen, grond) meer ingezet worden ten dienste van mensen in nood of kwetsbaarheid? *Bijv. betaalbare ontmoetingsruimte, diaconale projecten, samenwerking met lokale sociale organisaties.*

Plekken van stilte, bezinning, schoonheid en verdieping van spiritueel leven

- V12** Is onze kerk open tijdens de week? Wat gebeurt er dan? Wat zou er kunnen of moeten gebeuren? *Denk aan stilteplekken, devotiehoek, intentieboek, kleine gebedsmomenten, onthaal door vrijwilligers.*
- V13** Welke mensen in onze buurt zijn op zoek naar stilte, zin en spiritualiteit maar vinden de weg naar de kerk (nog) niet? Hoe kunnen wij hen ontmoeten?
- V14** Hoe ziet onze parochie er uit op het internet?
Nodigt onze website of sociale media uit tot contact en ontmoeting?
Is er een digital native in of rond de gemeenschap die hiermee wil helpen?
- V15** Zijn er catechumenen of 'herbeginners' in onze gemeenschap?
Hoe onthalen en begeleiden wij hen?
Wie fungeert als begeleider, als peter of meter?
Hoe wordt hun parcours naar de initiatie ook een beetje dat van onze gemeenschap?
Hoe vinden ze aansluiting bij de gemeenschap na hun doopsel?
- V16** Welk concreet initiatief van gebed, bezinning of stilte kunnen wij lanceren of versterken in het komende jaar? *Bijv. Taizé-gebed, aanbidding, getijdengebed, stiltewandeling, gezinsontmoeting, gebedsweek op dekenaal niveau ...*

Parochie als levende gemeenschap

- V17** Als wij de bril opzetten van een nieuwkomer die het christelijk geloof wil leren kennen: wat vindt hij of zij bij ons? Wat ontbreekt er? *Denk niet alleen aan liturgie, maar ook aan ontmoeting, gemeenschap, verdieping en diaconie.*
- V18** Welke plek in onze parochie heeft het meeste potentieel om 'parochiekern' te worden? Welke stappen zijn nodig om die kern verder te versterken? *Houd rekening met aanwezige charisma's (verschillende genadegaven en talenten door verschillende mensen opgenomen), locatie, bereikbaarheid en vitaliteit van de gemeenschap.*
- V19** Hoe werken de parochies in ons dekenaat nu samen? Wat werkt goed? Wat zijn de drempels voor intensere samenwerking?
Denk aan concrete domeinen: initiatiepastoraal, jongerenpastoraal, diaconie, patrimonium, vorming.
- V20** Hoe kunnen wij de vreugde van het geloof – en niet de last van het beheer – opnieuw centraal stellen in ons engagement? Wat zou ons daarin ontlasten? *Denk ook aan administratieve ondersteuning op dekenaal niveau en aandacht voor het welzijn van medewerkers.*
- V21** Op welke kerkplekken in de parochie/dekenaat laat zich het gebrek aan kracht het sterkst voelen en moeten we het gesprek proberen aan te gaan over de toekomst?
Hoe kunnen wij dat gesprek voeren op een manier die respectvol is voor betrokken mensen en gemeenschappen?

